

**Miejsce
na naklejkę**

MHI-P1 1P-082

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

**MAJ
ROK 2008**

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 30 stron (zadania 1 – 33). Ewentualny brak zgłoś natychmiast przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Nie używaj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Zadanie 1. (3 pkt)

Przedstawionym poniżej dziełom sztuki przyporządkuj wymienione kręgi cywilizacyjne. Wpisz odpowiednie liczby w wykropkowanych miejscach pod ilustracjami.

A. 4

B. 2

C. 1

Źródło: *Sztuka świata*, t. 1, Warszawa 1989, s. 197; *Sztuka świata*, t. 2, Warszawa 1989, s. 210; Nowa encyklopedia powszechna, t. 6, Warszawa 1996, s. 239

1. Cywilizacja Mezopotamii
2. Cywilizacja rzymska
3. Cywilizacja grecka
4. Cywilizacja hinduska

Zadanie 2. (4 pkt)

Przeanalizuj tekst i wykonaj polecenia (A, B, C).

[...] Była symbolem braterstwa wszystkich Hellenów. Igrzyska [...] odbywały się [tu] co cztery lata [...] i stanowiły [...] podstawę chronologii greckiej. [...] Sławny stadion jest właściwie sporą łąką. [...] Zupełna antyteza krajobrazu delfickiego. [...] Dopiero w muzeum odczuć można, czym była naprawdę, gdy oglądamy [...] najwspanialsze dwa frontony ze świątyni Zeusa. [...] zwiedza się [ją] z przewodnikiem w rękę, jakby odrabiało się zadaną lekcję: tu był [...] ołtarz Zeusa [...], a tam pracownia Fidiasza.

Źródło: Z. Herbert, *Labirynt nad morzem*, Warszawa 2003, s. 76-78

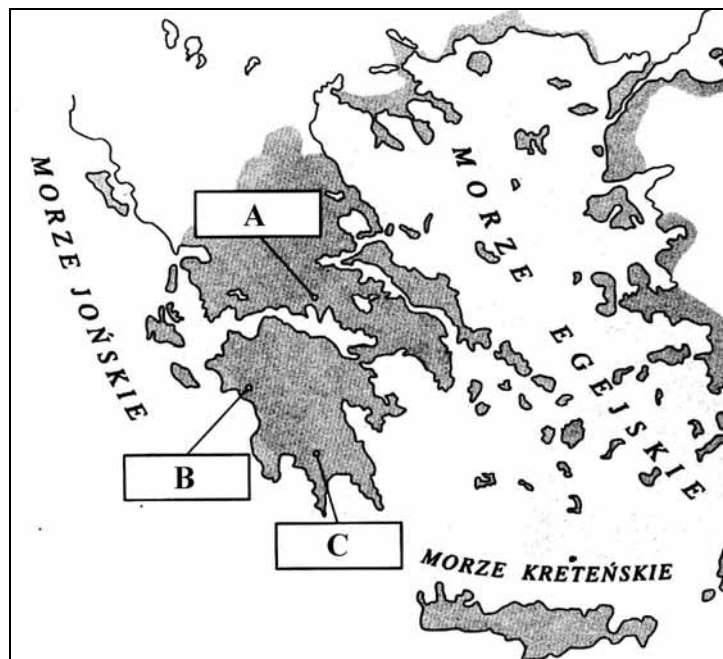
A. Podaj nazwę polis (miasta-państwa) greckiej, o której mowa w tym tekście.

Olimpia

B. Na podstawie tekstu podaj dwa argumenty uzasadniające Twoją odpowiedź.

W tekście jest mowa o stadionie, który znajdował się w Olimpii oraz o tym, że igrzyska miały istotne znaczenie dla określania czasu wydarzeń w starożytnej Grecji.

C. Podaj literę, którą oznaczono na mapie polis opisaną w tekście.

Na podstawie: B. Danowska, T. Maćkowski, *Przez wieki. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi*, Gdańsk 2003, s. 24

Litera oznaczająca polis, o której mowa w tekście to: *B*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.	2.A.	2.B.	2.C.
	Maks. liczba pkt	3	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 3. (2 pkt)

Wśród wymienionych osiągnięć cywilizacyjnych starożytności wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok chronologicznie ostatniego – B.

Osiągnięcie cywilizacyjne	Odpowiedzi
Wzniesienie świątyni Salomona w Jerozolimie	
Budowa piramidy Cheopsa	<i>A</i>
Wzniesienie Panteonu w Rzymie	
Spisanie kodeksu Hammurabiego	
Budowa latarni morskiej w Aleksandrii	
Spisanie Ewangelii	<i>B</i>

Zadanie 4. (3 pkt)

Przeczytaj fragment tekstu źródłowego i wykonaj polecenia A i B.

Obserwując charakter chłopca, nieugięty i oporny wobec wszelkiego przymusu, Filip spostrzegł, że łatwiej z nim dojść do celu przez rozumne słowo, niż przemocą. [...] Zaprosił więc do siebie najslawniejszego i najuczeńszego filozofa, Arystotelesa, wypłacając mu z góry honorarium nauczycielskie, prawdziwie wielkie i godne wielkości tego człowieka.

Źródło: Plutarch, *Żywoty sławnych mężów*,

[w:] S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 155

A. Podaj imię i przydomek władcy, którego wychowania i edukacji dotyczy ten tekst.

Aleksander Wielki

B. Na podstawie tekstu źródłowego podaj dwa argumenty uzasadniające Twoją odpowiedź.

W tekście źródłowym zostali wymienieni: ojciec Aleksandra Wielkiego – Filip oraz nauczyciel Aleksandra – Arystoteles.

Zadanie 5. (3 pkt)

Wśród wymienionych terminów cztery pochodzą z języka greckiego i jeden z języka łacińskiego. Wypisz termin pochodzący z języka łacińskiego i następnie wyjaśnij jego znaczenie w starożytności i obecnie.

sympozjon, gimnazjon, konsul, demokracja, oligarchia

A. Termin pochodzący z łaciny

konsul

B. Znaczenie tego terminu w starożytności

urzędnik rzymski

C. Znaczenie tego terminu obecnie

przedstawiciel państwa za granicą

Zadanie 6. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli w odpowiednich rubrykach napisz słowo *prawda* lub *fałsz*.

A. Świętopietrze to polska nazwa daniny na rzecz papieżstwa, tzw. denar św. Piotra.	<i>prawda</i>
B. Dziesięcina to świadczenie na rzecz władcy, pieniężne lub rzeczowe, stanowiące dziesiątą część dochodu.	<i>fałsz</i>
C. Pańszczyzna to forma renty feudalnej polegająca na pracy chłopów na rzecz właściciela ziemi.	<i>prawda</i>

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	3.	4.A.	4.B.	5.	6.
	Maks. liczba pkt	2	1	2	3	3
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 7. (2 pkt)

Przeczytaj fragment wypowiedzi biskupa Izydora z Sewilli i podaj dwa argumenty świadczące o tym, że prezentuje on poglądy typowe dla epoki średniowiecza.

Bóg [niebo] [...] wypełnił słońcem i błyszczącym kołem księżycą i przyozdobił w jaśniejące znaki gwiazd. [...] Słońce samo [...] porusza się. [...] Ziemia [...] jest jako koło [...]. Zewsząd bowiem ocean oblewając okręga jej granice w linii koła. Dzieli się zaś na trzy części: z tych jedna część nazywa się Azja, druga Europa, trzecia Afryka.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 9, Warszawa 1960, s. 5

Izydor z Sewilli wymienił tylko trzy kontynenty – Azję, Europę i Afrykę, co było zgodne ze stanem wiedzy geograficznej w średniowieczu. Z tekstu wynika, że Bóg nadał kształt wszechświata, a taki pogląd był powszechny w średniowieczu.

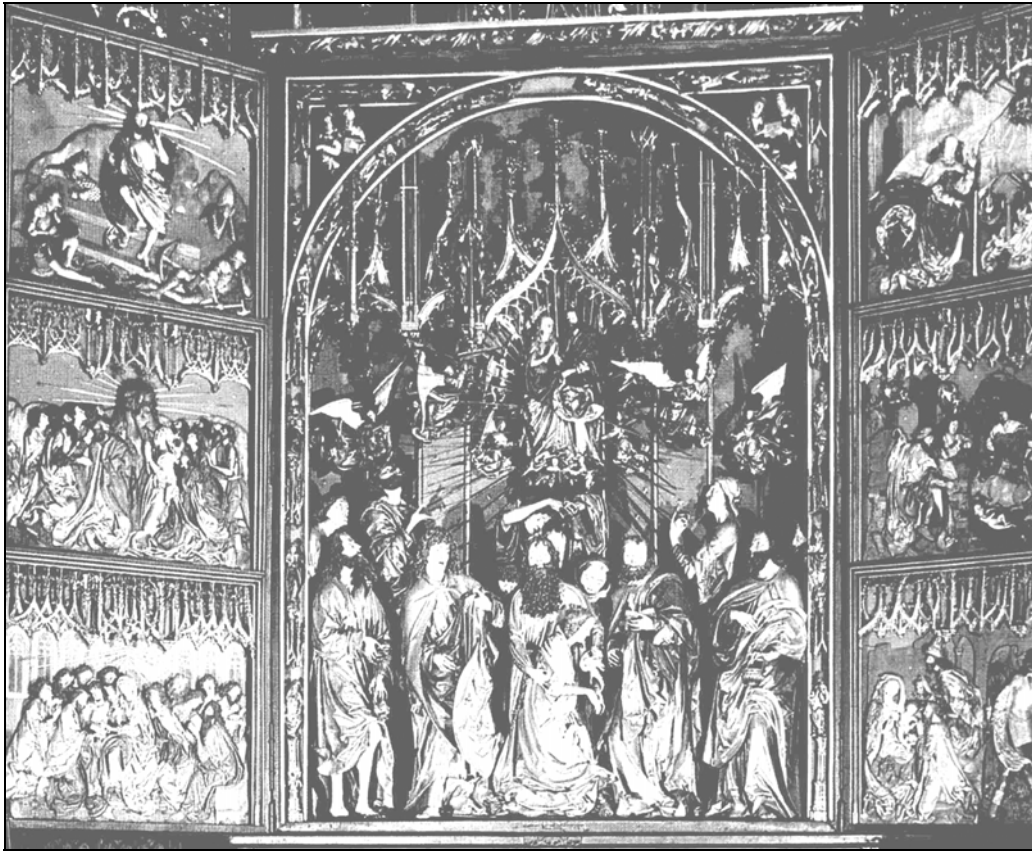
Zadanie 8. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok ostatniego – B.

Wydarzenia	Odpowiedzi
Śmierć Władysława Warneńczyka	
Zawarcie pierwszej unii personalnej przez Polskę i Węgry	
Nadanie przywileju koszyckiego przez Ludwika Węgierskiego	
Ucieczka Bolesława II Śmiałego na Węgry	A
Zdobycie Konstantynopola przez Turków	B
Koronacja Jadwigi Andegaweńskiej na króla Polski	

Zadanie 9. (2 pkt)

Poniżej zamieszczono ilustrację przedstawiającą jedno z najwybitniejszych dzieł sztuki średniowiecznej w Polsce. Wykonaj polecenia A i B.

Źródło: *Sztuka świata*, t. 4, Warszawa 1990, s. 167

A. Podaj nazwisko autora dzieła przedstawionego na ilustracji.

Wit Stwosz

B. Podkreśl właściwą odpowiedź.

Dzieło to znajduje się w

1. Katedrze na Wawelu.
2. Kościele Mariackim w Krakowie.
3. Katedrze św. Jana w Warszawie.
4. Kościele Mariackim w Gdańsku.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	7.	8.	9.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 10. (3 pkt)

Połącz wymienionych kronikarzy z fragmentami ich biografii. Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiedniej rubryce liczbę oznaczającą wybraną postać.

1. Jan Długosz
2. Gall Anonim
3. Janko z Czarnkowa
4. Wincenty Kadłubek

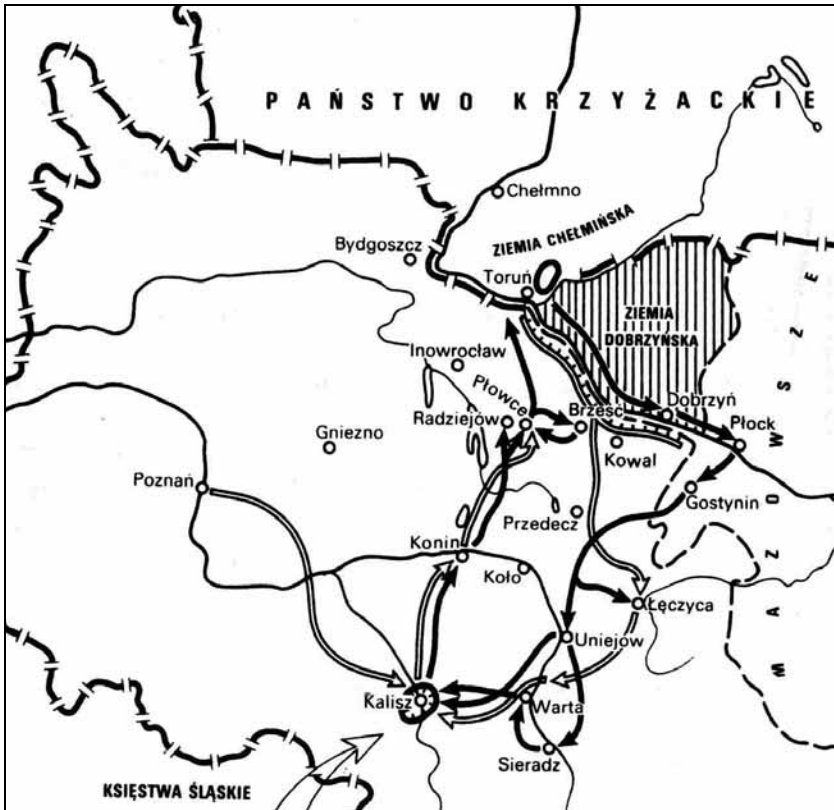
Fragmenty biografii	Postać
<p>A. Żył na przełomie XI i XII wieku. Był mnichem benedyktyńskim. Przebywał na dworze Bolesława III Krzywoustego. Jest autorem najstarszej kroniki polskiej.</p>	2
<p>B. Żył na przełomie XII i XIII wieku. Był biskupem krakowskim. Na polecenie Kazimierza II Sprawiedliwego spisał kronikę, która obfituje w wątki antyczne i zdarzenia często zmyślane przez autora.</p>	4
<p>C. Żył w XIV wieku. Był podkanclerzym koronnym. Spisał kronikę, w której ukazał Kazimierza III Wielkiego jako idealnego władcę.</p>	3

Zadanie 11. (2 pkt)

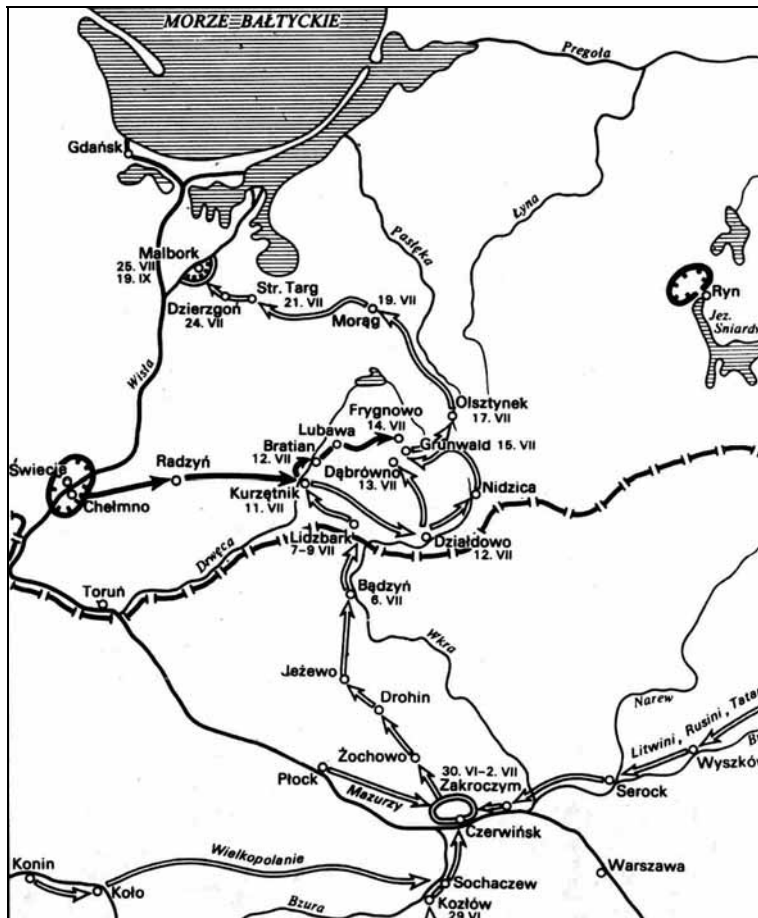
Przeanalizuj plany zamieszczone na następnej stronie. Spośród podanych dat wybierz dwie odpowiadające przedstawionym na planach działaniom zbrojnym z okresu dwóch wojen polsko-krzyżackich. Wpisz je w wykropkowane miejsca.

1331 r., 1410 r., 1454 r., 1519 r.

A. 1331 r.

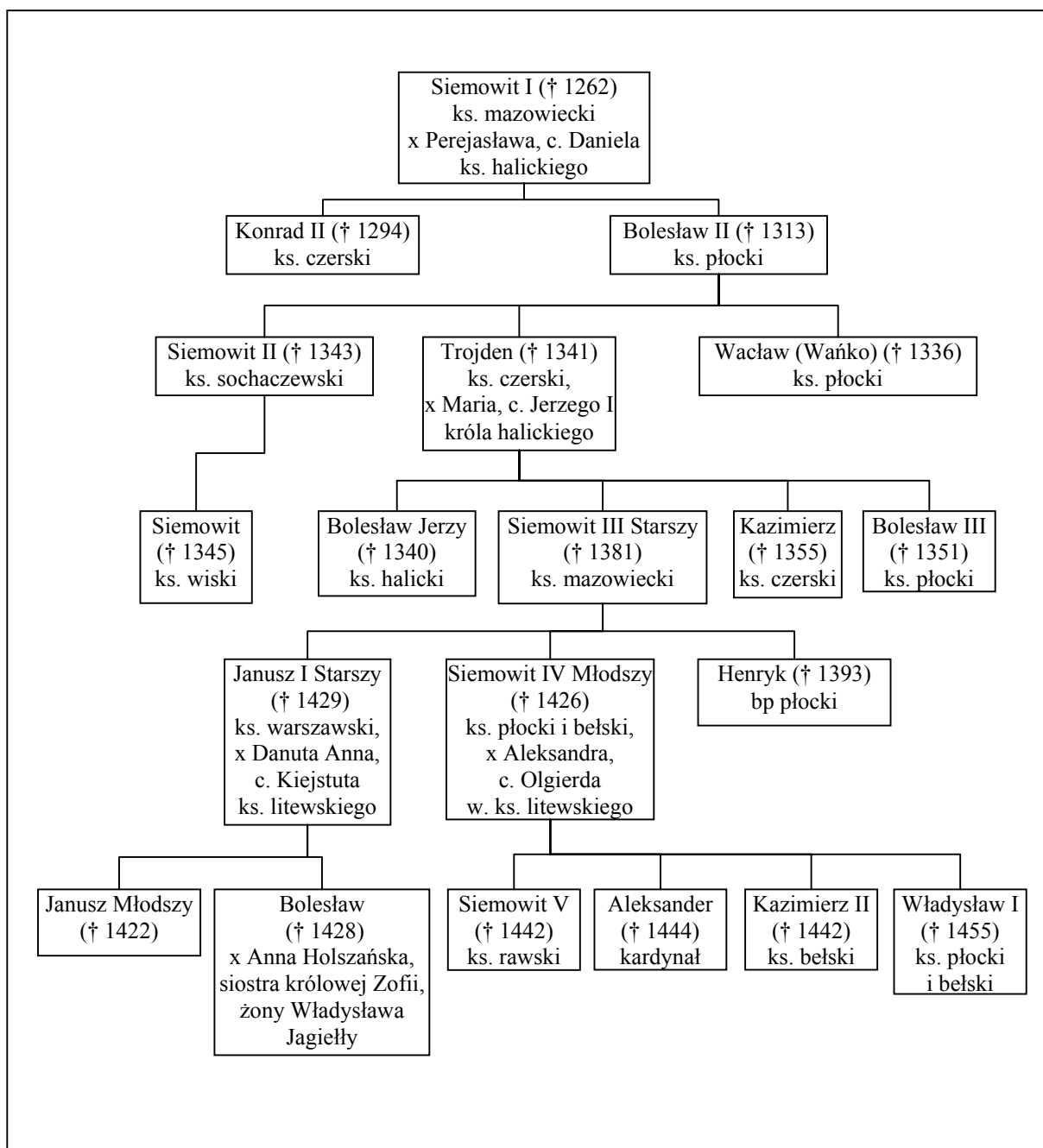
B. 1410 r.

Źródło: J. Dowiat, *Historia I*, Warszawa 1987, s. 356, 414

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	10.	11.
	Maks. liczba pkt	3	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 12. (2 pkt)

Na podstawie tablicy genealogicznej Piastów mazowieckich i fragmentu *Pocztu królów i książąt polskich* wykonaj polecenie.

Tablica genealogiczna (fragment). Piastowie mazowieccy.

Na podstawie: H. Samsonowicz, *Historia Polski do roku 1795*, Warszawa 1985, tab. 3

Fragment biografii jednego z Piastów mazowieckich

U schyłku życia, najpóźniej w 1374 roku [...] wyznaczył swoim dwóm starszym synom [...] własne dzielnice [...] i zastrzegł, że gdyby najmłodszy syn Henryk porzucił stan duchowny, bracia mają mu wydzielić ze swoich części równy udział. Stosownie do ordynacji ojcowskiej synowie specjalną umową ustanowili między sobą działy, zapoczątkowując zasadniczy podział Mazowsza na dzielnice [...] warszawską [...] i płocką.

Źródło: S. K. Kuczyński, (...), [w:] *Poczet królów i książąt polskich*, Warszawa 1991, s. 260

Podaj imiona i przydomki wymienionych w powyższym tekście książąt mazowieckich, którzy otrzymali po ojcu dzielnicę warszawską i płocką.

A. Dzielnicę warszawską otrzymał *Janusz I Starszy*.

B. Dzielnicę płocką otrzymał *Siemowit IV Młodszy*.

Zadanie 13. (3 pkt)

Wykonaj polecenia A, B, C, wybierając właściwą nazwę zakonu spośród podanych.

franciszkanie, benedyktyni, joannici, dominikanie, jezuici

A. Wpisz nazwę zakonu, którego pierwszy klasztor został założony na Monte Cassino.

benedyktyni

B. Wpisz nazwę zakonu rycerskiego.

joannici

C. Wpisz nazwę zakonu, który powstał w XVI wieku.

jezuici

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	12.	13.
	Maks. liczba pkt	2	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 14. (4 pkt)

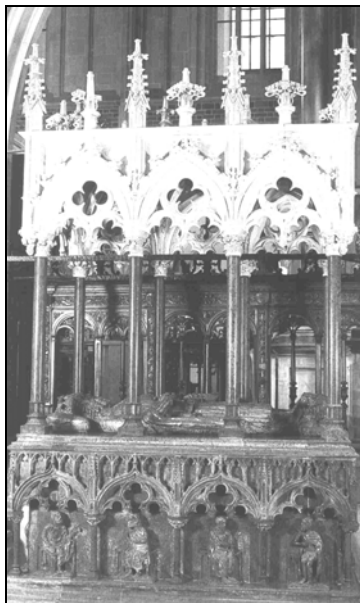
Zamieszczone poniżej fotografie przedstawiają cztery nagrobki reprezentujące różne style w sztuce. Przyporządkuj tym fotografiom właściwe podpisy, umieszczając odpowiednie liczby w wykropkowanych miejscach.

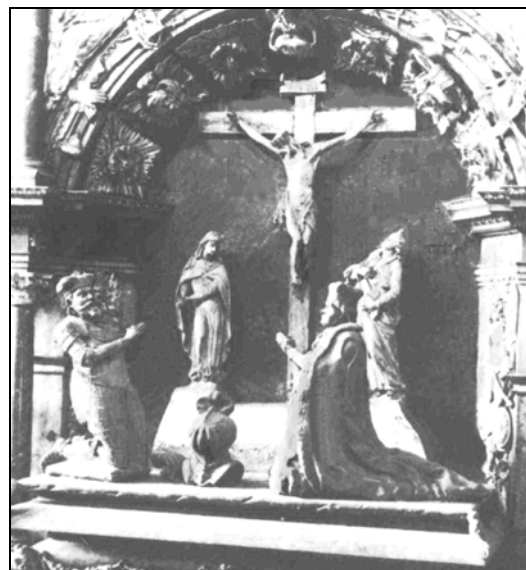
A. 2

B. 4

C. 1

D. 3

Źródło: M. Rożek, *Kraków. Przewodnik historyczny*, Wrocław 1998, s. 72
M. Bogucka, *Dzieje kultury polskiej do 1918 roku*, Wrocław 1991, s. 210
J. Kębłowski, *Dzieje sztuki polskiej*, Warszawa 1987, il. 113
Fotografia własna

1. Nagrobek gotycki
2. Nagrobek renesansowy
3. Nagrobek barokowy
4. Nagrobek klasycystyczny
5. Nagrobek secesyjny

Zadanie 15. (3 pkt)

W tabeli podano informacje dotyczące odkrywców i konkwistadorów żyjących w XV i XVI w. Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiedniej rubryce liczbę oznaczającą postać wybraną spośród podanych poniżej.

1. Amerigo Vespucci
2. Bartolomeo Diaz
3. Francisco Pizarro
4. Ferdynand Magellan

Fragment biografii	Postać
A. Pochodził z Hiszpanii. Opanował państwo Inków w Peru. Uwięził i następnie zgładził władcę Inków Atahualpę.	3
B. Był włoskim żeglarzem i podróżnikiem. Uczestniczył w wielu wyprawach m.in. do Brazylii. Nazwę nowego lądu utworzono od jego imienia.	1
C. Był portugalskim żeglarzem i odkrywcą. Jako pierwszy Europejczyk dopłynął do Przylądka Dobrej Nadziei. Pomógł w zaplanowaniu udanej wyprawy Vasco da Gamy do Indii.	2

Zadanie 16. (2 pkt)

Przeanalizuj poniższy tekst i wykonaj polecenia A i B.

Rządzmy się [...] jak ludzie rozumni, jak się rządzi reszta całego naszego plemienia [...]. Bóg i natura nie szukali inszej gliny, ani inszej formy na stworzenie Polaka i na stworzenie Angielczyka, Szwajcara, [...] etc., i gdyby ta chimera jednomyślności w Radach [...] miała miejsce i w tych Nacjach, tenże by pewnie nierząd, też okropną jak u nas wprowadziły bezradność i anarchi[ę].

Źródło: S. Konarski, *O skutecznym rad sposobie*,

[w:] *Polska myśl demokratyczna w ciągu wieków. Antologia*, Warszawa 1987, s. 61-62

A. Nazwij zasadę stosowaną w sejmie Rzeczypospolitej, którą krytykuje Stanisław Konarski.

zasada jednomyślności w głosowaniu

B. Na podstawie wiedzy pozaźródłowej podaj nazwę aktu prawnego, który znosił tę zasadę.

Konstytucja 3 maja

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	14.	15.	16.A.	16.B.
	Maks. liczba pkt	4	3	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 17. (4 pkt)

W tabeli umieszczono wydarzenia z historii Polski od XVI do XVIII w. W odpowiednich rubrykach wpisz władców, za panowania których miały one miejsce.

Wydarzenie	Władca
A. Zawarcie unii brzeskiej	<i>Zygmunt III Waza</i>
B. Wygnanie arian z Polski	<i>Jan Kazimierz</i>
C. Wzniesienie podmiejskiej rezydencji królewskiej w Wilanowie	<i>Jan III Sobieski</i>
D. Powstanie Komisji Edukacji Narodowej	<i>Stanisław August Poniatowski</i>

Zadanie 18. (2 pkt)

Przeanalizuj dane statystyczne i wykonaj polecenia A i B.

Tabela. Zaludnienie Wielkopolski, Małopolski i Mazowsza w latach 1580–1700

Rok	Liczba mieszkańców w tysiącach	Liczba mieszkańców na km ²
1580	3100	21,3
1650	3830	26,3
1660	2900	19,9
1700	3250	22,3

Na podstawie: A. Mączak, *Problemy gospodarcze*, [w:] *Polska XVII wieku*, Warszawa 1977, s. 95

A. Podaj rok, w którym zaludnienie Wielkopolski, Małopolski i Mazowsza było najmniejsze.

1660 r.

B. Podkreśl właściwą odpowiedź.

Wydarzenie, które miało wpływ na zaludnienie tych ziem we wskazanym przez Ciebie roku to

1. wojna trzynastoletnia.
2. ostatnia wojna z Zakonem Krzyżackim.
3. potop szwedzki.
4. druga wojna północna.

Zadanie 19. (5 pkt)

Przeanalizuj treść mapy, na której zaznaczono główne trakty pocztowe w Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVIII wieku i następnie wykonaj polecenie.

Mapa. Główne trakty pocztowe w Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVIII wieku

Na podstawie: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski do 1945 roku*, t. 2, Warszawa 1981, s. 83
[w:] *Historia Polski w liczbach. Gospodarka*, t. 2, Warszawa 2006, s. 129

Wymień pięć suwerennych państw, z którymi Rzeczypospolitą łączyły główne trakty pocztowe w drugiej połowie XVIII wieku.

Rosja, Prusy, Austria, Saksonia, Turcja

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	17.	18.A.	18.B.	19.
	Maks. liczba pkt	4	1	1	5
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 20. (3 pkt)

Przeanalizuj treść obrazów przedstawiających wydarzenia na ziemiach polskich w XIX wieku. Wpisz w wykropkowane miejsca nazwę zaboru, w którym rozgrywały się te wydarzenia.

A. Zabór *austriacki*

B. Zabór *pruski*

C. Zabór *rosyjski*

Źródła: J. Krawczyk, *O Polsce i Polakach*, Warszawa 2004, s. 234
Wielka historia Polski, t. 7, Kraków 2001, s. 198
Wielka historia Polski, t. 8, Kraków 2000, s. 102

Zadanie 21. (3 pkt)

Przeczytaj tekst źródłowy i wykonaj polecenia.

Tymczasem już w nocy z dnia 20 na 21 lutego [...] zebrali się ludzie uzbrojeni [...]. [Nazajutrz] po godzinie 7. wieczór gawieź uliczna [...] rozpoczęła alarm [...], strzelanie na ulicach, śpiewy, [...] , dzwonienie [...] na Wawelu w Zygmunta. [...] Jednocześnie w domu pod Krzysztoforami [...] zawiązał się rząd, pod nazwą „Rząd Narodowy Rzeczypospolitej Polskiej”.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 33, Warszawa 1958, s. 7

A. Podaj nazwę powstania, o którym mowa w tym tekście.

powstanie krakowskie

B. Na podstawie tekstu źródłowego uzasadnij swoją odpowiedź, podając dwa argumenty.

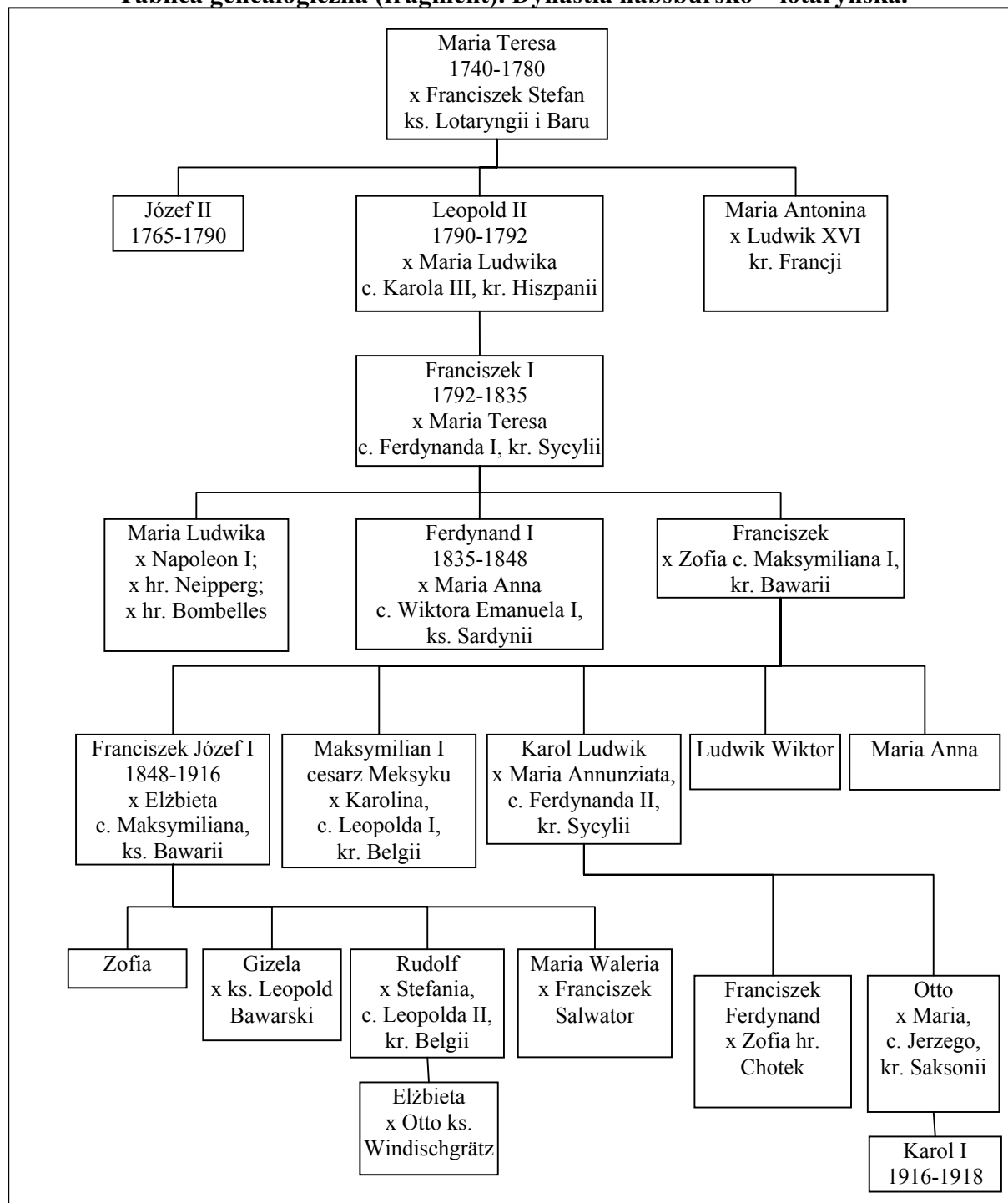
W tekście jest mowa o Wawelu oraz podano, że powstanie rozpoczęło się w nocy z 20 na 21 lutego, co wyraźnie wskazuje na powstanie krakowskie.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	20.	21.A.	21.B.
	Maks. liczba pkt	3	1	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 22. (7 pkt)

Na podstawie tablicy genealogicznej, fragmentu dokumentu i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia (A, B, C, D).

Tablica genealogiczna (fragment). Dynastia habsbursko – lotaryńska.

Uwaga: pod imionami władców Austrii i Austro-Węgier podano lata ich panowania.

Na podstawie: S. Grodziski, (...), Wrocław 1978, s. 192-193

A. Na podstawie tablicy genealogicznej uzupełnij tekst poniższego dokumentu. W wykropkowane miejsca wpisz imię (imiona) władców.

My *Ferdynand Pierwszy*, z Bożej łaski Cesarz Austrii, Król Węgier, Czech etc. Gdyśmy wstąpili na tron po zgonie śp. Ojca Naszego, Cesarza *Franciszka*.* [...] błagaliśmy przede wszystkim Boga o Jego pomoc [...].

[...] w ostatnich czasach, gdy udało się było zbrodniczym usiłowaniam zaburzyć w jednej części Naszych państw legalny porządek i roztląć wojnę domową, przetrwała mimo to niezmierną większość Naszych ludów w winnej Monarsze wierności...

Jednakowoż nacisk wypadków [...] i niezbędna potrzeba [...] przekształcenia naszych form państwowych [...] umocniły Nas w przekonaniu, że potrzeba młodszych sił do popierania tego wielkiego dzieła ...

Z tego powodu [...] doszliśmy do stałego postanowienia zrzeczenia się niniejszym tronu Cesarstwa Austriackiego [...] na rzecz [...] arcyksięcia *Franciszka Józefa*** .

Źródło: S. Grodziski, (...) , Wrocław 1983, s. 5

* podaj imię władcy

** podaj imiona władcy

B. Podaj termin określający decyzję cesarza Ferdynanda I Habsburga.

abdykacja

C. Wydarzenia, o których mowa w podkreślonym fragmencie dokumentu, były częścią ogólnoeuropejskich wystąpień rewolucyjnych w XIX w. Podaj ich nazwę.

Wiosna Ludów

D. Poniższe zdania odnoszą się do danych z tablicy genealogicznej. Na ich podstawie oraz odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, rozstrzygnij, czy zdania zamieszczone w tabeli są prawdziwe, czy fałszywe. W odpowiednich rubrykach wpisz słowo *prawda* lub *fałsz*.

1. Córkę Marii Teresy skazał na śmierć Trybunał Rewolucyjny we Francji.	<i>prawda</i>
2. Przedstawiciel dynastii Habsburgów był władcą Meksyku.	<i>prawda</i>
3. Następca tronu austriackiego, zamordowany w Sarajewie w 1914 r., był siostrzeńcem najdłużej panującego władcy z dynastii Habsburgów.	<i>fałsz</i>

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	22.A.	22.B.	22.C.	22.D.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	3
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 23. (2 pkt)

Przeczytaj tekst i na jego podstawie wykonaj polecenie.

Siła spisku 1830 r. była minimalną. [...] Nikt ze spiskowych nie wyszedł na górę, nikt z nich nie został wodzem dalszej akcji [...]. Cała starszyzna wypowiedziała się przeciwko nim, wszyscy się od nich chowali, jak od zarazy. [...] Jakżeż inną jest siła spisku w 1863 r. Rozkaz, przez jego władze wydany, jest bezapelacyjnie spełniony, tysiące ludzi zbiera się tylko dlatego, że nakazano [...] stanąć pod sztandarem. [...] Spisek 1863 r. przewyższający wielokrotnie swą siłą i potęgą spisek 1830 r., szukał sił szlacheckich, wrzących w narodzie, chciał znaleźć oparcie o wewnętrzną całość moralną, o wytrzymałość całej masy ludzi [...].

Źródło: J. Piłsudski, *O powstaniu 1863 r.*, Londyn 1963, s. 191-193

Podaj dwie różnice, jakie dostrzegał Józef Piłsudski między działaniami spiskowymi z 1830 i 1863 r.

Spiskowcy z 1830 r. nie byli gotowi do objęcia przywództwa nad powstaniem, a przywódcy spisku z 1863 r. przejęli władzę.

Spisek z 1830 r. miał mały zasięg oddziaływania, a spisek z 1863 r. obejmował wszystkie warstwy społeczne.

Zadanie 24. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń z historii Rosji wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok ostatniego – B.

Wydarzenie	Odpowiedzi
Przewrót bolszewicki	<i>B</i>
Rewolucja lutowa	
Zajęcie Moskwy przez Napoleona I	<i>A</i>
Obrona Sewastopola w czasie wojny krymskiej	
Powstanie dekabrystów	
Reforma uwłaszczeniowa	

Zadanie 25. (2 pkt)

Przeanalizuj treść rysunku i wykonaj polecenie.

Źródło: *Kronika ludzkości*, Warszawa 1990, s. 860

Podaj dwa argumenty uzasadniające tezę, że karykatura ta powstała w jednym z państw ententy, najwcześniej w 1916 roku.

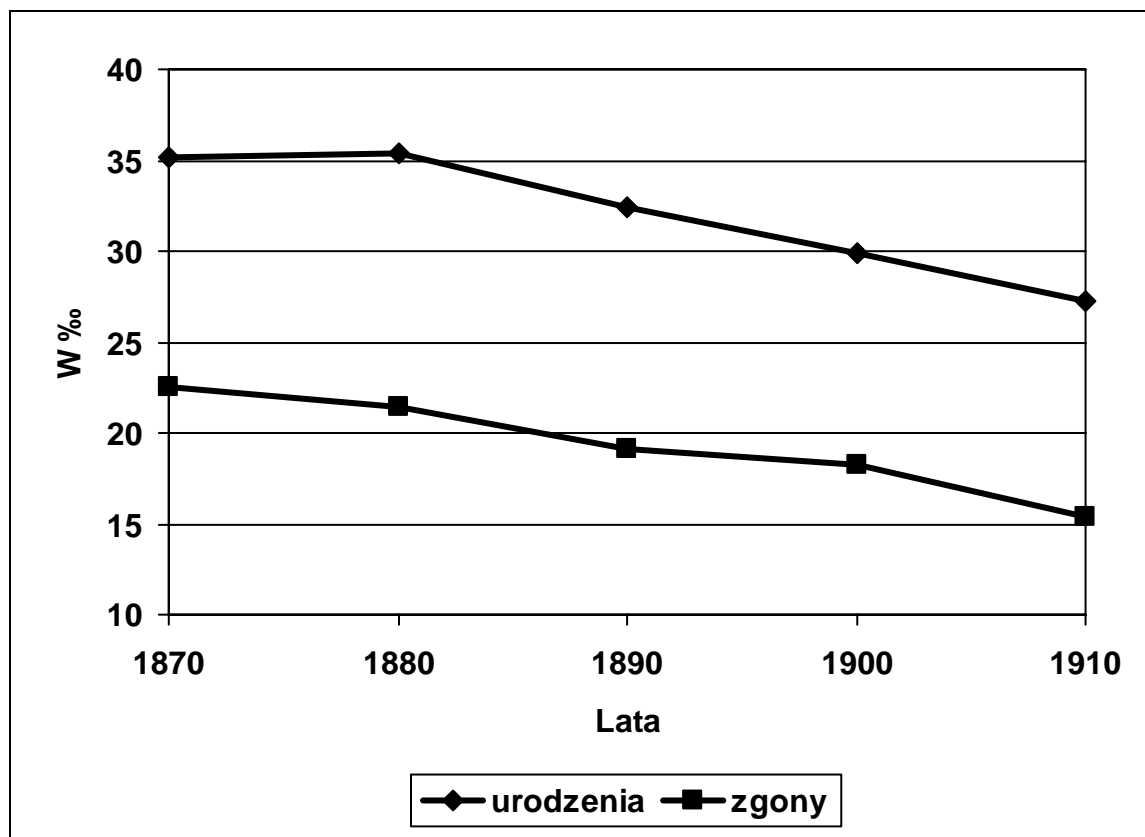
Rysunek jest aluzją do bitwy pod Verdun z 1916 roku. Sposób przedstawienia Niemiec – dzikie zwierzę w pikielhaubie, złapane w pułapkę, sugeruje, że karykatura powstała w państwie będącym przeciwnikiem Niemiec.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	23.	24.	25.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 26. (2 pkt)

Przeanalizuj wykres i wykonaj polecenia A i B.

Wykres. Stopa urodzeń i zgonów w Wielkiej Brytanii w latach 1870-1910 (w ‰)

Na podstawie: P. Guillaume, J.P. Poussou, *Démographie historique*, Paris 1970
[w:] J. Szpak, *Historia gospodarcza powszechna*, Warszawa 2003, s. 160

- A. Prawo Bertillone'a mówi, że w miarę rozwoju cywilizacyjnego i wzrostu dochodu ekonomicznego społeczeństwa zmniejsza się stopa urodzeń. Odpowiedz, czy dane z wykresu potwierdzają tę prawidłowość.

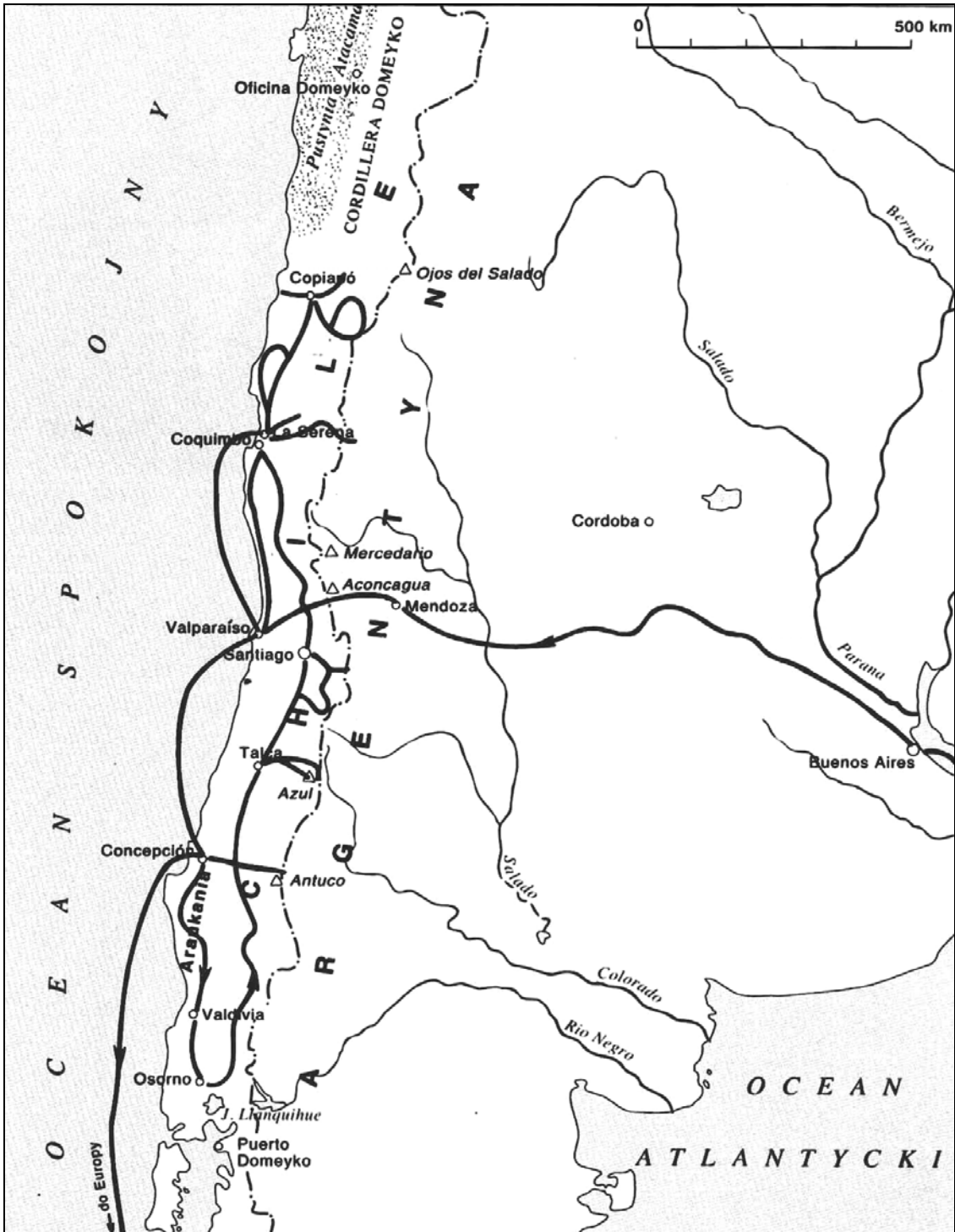
Tak, dane z wykresu potwierdzają prawo Bertillone'a.

- B. Na podstawie wykresu i wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij, w jaki sposób na stopę zgonów w Wielkiej Brytanii w latach 1870-1910 miał wpływ postęp cywilizacyjny.

Postęp cywilizacyjny miał wpływ na spadek stopy zgonów. Przyczyną tego był między innymi rozwój medycyny.

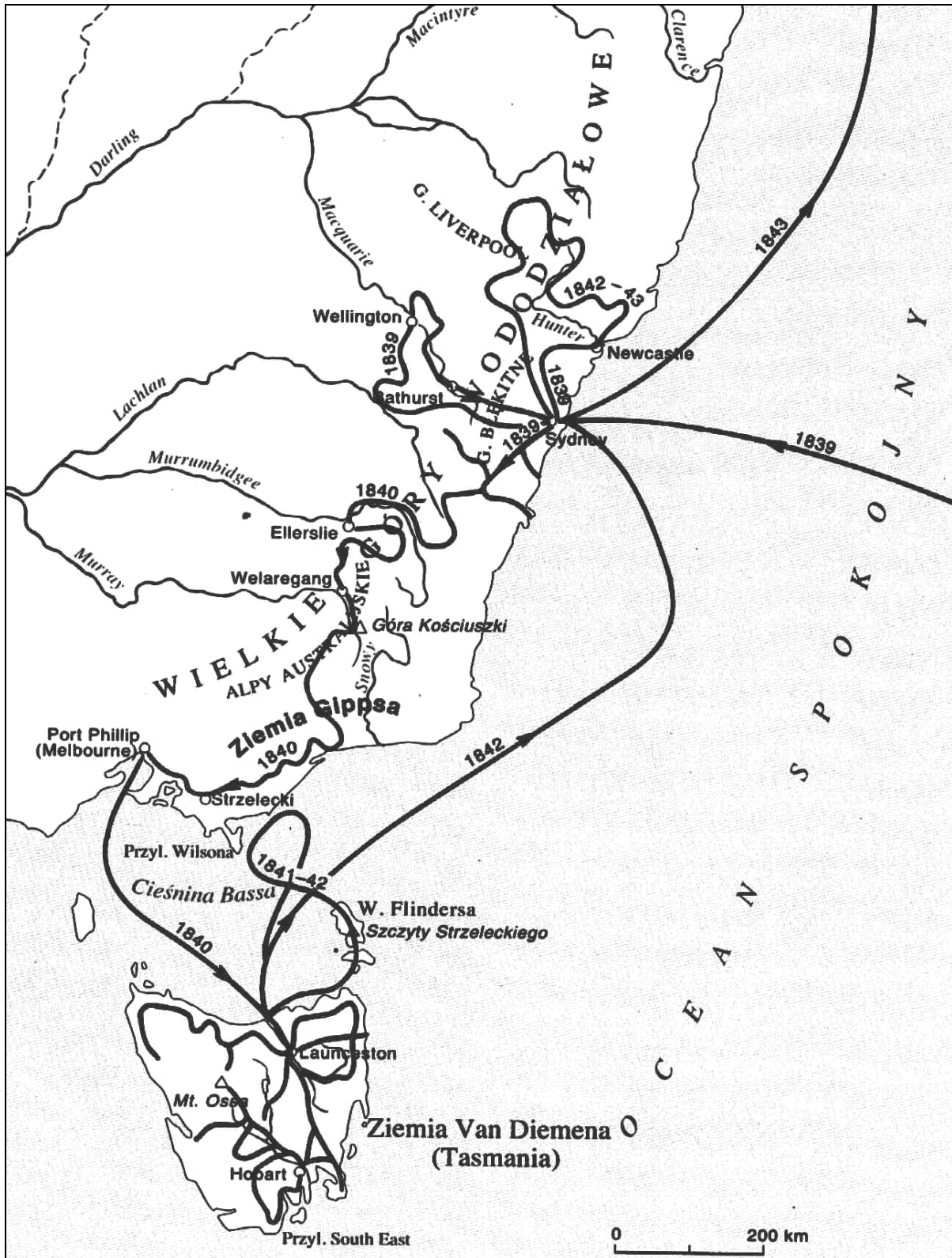
Zadanie 27. (2 pkt)

Poniżej zamieszczono mapy ukazujące trasy wypraw dwóch polskich podróżników i odkrywców żyjących w XIX wieku. Przeanalizuj treść map i w wykropkowanych miejscach wpisz nazwiska podróżników.

A. Mapa ta przedstawia trasę podróży (nazwisko podróżnika) *Ignacego Domeyki*.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	26.
	Maks. liczba pkt	2
	Uzyskana liczba pkt	

Źródło: T. Ślabczyński, *Wielcy odkrywcy i podróżnicy. Słownik*, Warszawa 1995, s. 49, 145

B. Mapa ta przedstawia trasę podróży (nazwisko podróżnika) *Pawła Strzeleckiego*.

Zadanie 28. (3 pkt)

Przeczytaj fragment wypowiedzi francuskiego generała Maxime’a Weyganda i wykonaj polecenia (A, B, C).

Wspaniałe zwycięstwo polskie pociągnie za sobą konsekwencje o nieobliczalnej ważności dla sytuacji międzynarodowej. [...] Niemcy, które już miały nadzieję wejść w stosunki bezpośrednie z Sowietami, aby rzucić czerwone armie przeciw wrogowi zza Renu, będą zmuszone wyrzec się osiągnięcia tymi środkami przekreślenia traktatu wersalskiego. [...] Przewidujące operacje wojskowe zostały wykonane przez generałów polskich na podstawie polskiego planu operacyjnego. [...] Bohaterski naród polski sam siebie uratował.

Źródło: *Kurier Warszawski*, nr 232, s. 3

[w:] M. M. Drozdowski, A. Zahorski, *Historia (...)*, Warszawa 2004, s. 286

A. Podaj nazwę bitwy, o której mowa w tekście.

bitwa warszawska

B. Podaj datę roczną tej bitwy.

1920 r.

C. Na podstawie tekstu wyjaśnij znaczenie rezultatu tej bitwy dla sytuacji międzynarodowej.

Dzięki rezultatowi tej bitwy został powstrzymany „pochód” rewolucji bolszewickiej w kierunku Europy Zachodniej i Niemcy straciły nadzieję na przekreślenie traktatu wersalskiego.

Zadanie 29. (3 pkt)

Rozstrzygnij, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli w odpowiednich rubrykach napisz słowo *prawda* lub *fałsz*.

A. W celu uniezależnienia polskiej gospodarki od portu w Gdańsku podjęto decyzję o budowie portu w Gdyni.	<i>prawda</i>
B. Reforma walutowa, zwana reformą Grabskiego, została przeprowadzona z wykorzystaniem pożyczek zagranicznych.	<i>fałsz</i>
C. Centralny Okręg Przemysłowy miał być zlokalizowany w tzw. trójkącie bezpieczeństwa, a więc na terenach oddalonych od granicy z Niemcami i ze Związkiem Radzieckim.	<i>prawda</i>

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	27.	28.A.	28.B.	28.C.	29.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1	3
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 30. (4 pkt)

Poniżej przedstawiono satyrę z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Wytłumacz jej treść propagandową, interpretując graficzne elementy rysunku.

Wincenty Witos i Józef Piłsudski (rysunek Z. Skwirczyńskiego z 1927 r.)

Źródło: A. Zakrzewski, *Prosto z Wiejskiej. Sejm i Senat II Rzeczypospolitej w karykaturze*, Wrocław 1990, s. 104

Rysunek wyraża pochwałę polityki Józefa Piłsudskiego. Napisy na tabliczkach wiszących na choince, obok której stoi Wincenty Witos zawierają krytykę cech życia publicznego w kraju, gdy on sprawował władzę. Z kolei napisy na tabliczkach zawieszonych na choince, przy której stoi Józef Piłsudski mówią o pozytywnych wartościach i cechach życia publicznego w Polsce, gdy przywództwo polityczne przeszło w jego ręce. Scena pod choinką, przy której stoi Wincenty Witos (zabawa – taneczny krąg zezwierzęconych postaci) wyraża krytykę rezultatów jego polityki. Przedmioty i obiekty (pieniądze, fabryki, domy, kolej) umieszczone pod drugą choinką ukazują sukcesy działań Józefa Piłsudskiego. Mundur Józefa Piłsudskiego kojarzy się z wojskowym porządkiem i dyscypliną, a kontusz Wincentego Witosa jest ironicznym odniesieniem do jego kariery politycznej lub przypomnieniem wad szlacheckich.

Zadanie 31. (5 pkt)

Przeczytaj trzy fragmenty wiersza Kazimierza Wierzyńskiego i wykonaj polecenia (A, B, C, D).

Fragment 1.

*Generale, coś przezwiał się dla innych Borem,
A dla nas – o Lwim Sercu pozostał legendą [...]*

Fragment 2.

*Twój żołnierz wciąż pamięta i jak ma zapomnieć
O tych lasach katyńskich, gdzie z gliny i pyłu
Straszny kopiec przed nami nie przestał ogromnieć,
Góra z czaszek przebitych kulami od tyłu [...]*

Fragment 3.

*Twój żołnierz stąd, od sierpnia do września, wśród nocy
Patrzy na ten brzeg Wisły, co niezbyt daleko
Leżał wtedy, by podać wam broń do pomocy,
Jak brzeg innego świata, choć tylko za rzeką;
Tam czekano, jak w loży, aż wyjdą z podziemi
Potomkowie Okrzei i spalą swe kości,
By Polak zdobył wolność nie dłońmi swojemi,
Lecz by padł, bo Kreml takiej zakazał wolności.*

Źródło: K. Wierzyński, *Na zajęcie Warszawy przez Rosjan*,
[w:] M. M. Drozdowski, A. Zahorski, *Historia Warszawy*, Warszawa 2004, s. 373, 374

A. Podaj nazwisko postaci , o której mowa w pierwszym wersie fragmentu 1. wiersza.

Tadeusz Komorowski

B. Nazwij wydarzenie, którego dotyczy drugi fragment wiersza.

zamordowanie polskich oficerów w Katyniu

C. Podaj najważniejszą konsekwencję ujawnienia tego wydarzenia (odpowieź na polecenie B) dla stosunków polsko-radzieckich.

zerwanie stosunków dyplomatycznych z rządem polskim w Londynie przez rząd radziecki

D. Nazwij wydarzenie, którego dotyczy trzeci fragment wiersza i podaj jego datę roczną.

Nazwa wydarzenia *powstanie warszawskie*

Data roczna *1944 r.*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	30.	31.A.	31.B.	31.C.	31.D.
	Maks. liczba pkt	4	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 32. (4 pkt)

Przyporządkuj przedstawionym poniżej plakatom daty wydarzeń (na następnej stronie), do których odnoszą się ich treści propagandowe. W wykropkowane miejsca wpisz liczby odpowiadające właściwym datom.

A. 1

B. 5

C. 2

D. 4

1. 1945 r.
2. 1946 r.
3. 1947 r.
4. 1948 r.
5. 1952 r.

Zadanie 33. (4 pkt)

Rozpoznaj postaci, których fragmenty biografii przedstawiono w poniższej tabeli. Uzupełnij tabelę.

Fragment biografii	Postać
A. Był francuskim generałem i mężem stanu. Uczestniczył w I i II wojnie światowej. W 1940 r. wezwał Francuzów do dalszej walki z Niemcami. W latach 1959-1969 sprawował urząd prezydenta Francji.	<i>Charles de Gaulle</i>
B. Od 1943 r. był szefem Biura Politycznego Komunistycznej Partii Chin. W 1949 r. ogłosił powstanie Chińskiej Republiki Ludowej. Był inicjatorem kampanii „wielkiego skoku” i „rewolucji kulturalnej” w Chinach.	<i>Mao Tse Tung</i>
C. W 1953 r. został senatorem z ramienia Partii Demokratycznej. Od 1961 r. był prezydentem Stanów Zjednoczonych. W okresie zaostżenia kryzysu kubańskiego skłonił władze ZSRR do usunięcia z wyspy rakiet średniego zasięgu. Zginął w wyniku zamachu w 1963 r.	<i>John F. Kennedy</i>
D. Był ostatnim przywódcą Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego i jedynym prezydentem ZSRR. Zainicjował politykę <i>periestrojki</i> i <i>glasnosti</i> . Podjął decyzję o wycofaniu wojsk radzieckich z Afganistanu.	<i>Michaił Gorbaczow</i>

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	32.	33.
	Maks. liczba pkt	4	4
	Uzyskana liczba pkt		

BRUDNOPIS